

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์การค้าโลกในปัจจุบันมีการแข่งขันกันมาก โดยเฉพาะสินค้าเกษตร มีการแข่งขันกันสูงมาก อีกทั้งมีข้อตกลงทางการค้าว่าด้วยการใช้บังคับมาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช ขององค์การการค้าโลกซึ่งประเทศสมาชิกที่เข้าร่วมจะต้องปฏิบัติตาม โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้บริโภคเป็นสำคัญ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มอบหมายให้กรมวิชาการเกษตรดำเนินการดูแล การรับรองแหล่งผลิตตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP พืช) โดยเน้นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ จากสถานการณ์การผลิตพืชในปัจจุบัน ระบบการจัดการคุณภาพด้านพืชที่กรมวิชาการเกษตรดำเนินการ จัดทำไปแล้วนั้นยังไม่ครบทุกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ และจากการปฏิบัติไม่สามารถแยกความแตกต่าง ระหว่างผู้ปฏิบัติและผู้ไม่ปฏิบัติได้ เนื่องจากราคาของผลผลิตยังขายได้ในราคาที่ไม่แตกต่างกัน ขบวนการตรวจสอบคุณภาพสินค้าก่อนการส่งออกยังคงเหมือนเดิม หากพิจารณาการผลิตในระดับ ไร่มาแล้ว การใช้ปัจจัยการผลิตของเกษตรกร โดยเฉพาะสารเคมีต้องห้ามยังคงมีอยู่ ทำให้ผลผลิตไม่ มีมาตรฐาน ขณะที่ผู้ประกอบการทั้งผู้ขายผลผลิตสด และโรงงานแปรรูปทุกขนาดต่างไม่ให้ความสำคัญ ต่อระบบจัดการคุณภาพเท่าที่ควร ดังนั้น การดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด ภายในปี 2547 ดังนั้น กรมวิชาการเกษตรจำเป็นต้องกำหนดแผนยุทธศาสตร์ขึ้นเพื่อรองรับการ ปฏิบัติงาน เพื่อให้มีเป้าหมายที่ชัดเจน

เกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ ได้ตระหนักและเข้าร่วมโครงการเกษตรดีที่เหมาะสมโดย นำ วิธีการต่าง ๆ มาปรับใช้ในพื้นที่เกษตรกรของตนเอง และได้ขอการรับรองแหล่งผลิตเพื่อสร้าง ความเชื่อมั่นแก่ประเทศผู้นำเข้าสินค้าเกษตรด้านคุณภาพของผลผลิต และเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงใน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ก็ได้ขอการรับรองแหล่งผลิตเช่นกัน และนับได้ว่ามะม่วงเป็นพืช เศรษฐกิจที่สำคัญพืชหนึ่งของ อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่ามีปัจจัยใดบ้าง ที่มีผลต่อการได้รับรองแหล่งผลิต ตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วง ในอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ตลอดจน ปัญหาและอุปสรรค เพื่อเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการ วางแผนส่งเสริมการผลิตมะม่วงแก่เกษตรกรให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการได้รับการรับรองแหล่งผลิตตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงในอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ที่มีต่อการปฏิบัติตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงในอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการศึกษจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยสามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ ในการวางแผนการส่งเสริมเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วง ให้สามารถผลิตผลผลิตได้ตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสมต่อไป

สมมติฐานของการวิจัย

ปัจจัยทางด้านลักษณะพื้นฐาน เศรษฐกิจ สังคม และการปฏิบัติบางประการของเกษตรกร มีความสัมพันธ์ต่อการได้รับการรับรองแหล่งผลิต ตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม ของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงในอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตในการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการผลิตมะม่วงตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับมะม่วงในอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 700 ราย โดยผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงกับเกษตรกรที่ผ่านการรับรองแหล่งผลิตแล้ว ทั้งหมดจำนวน 60 ราย และทำการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการคิดเป็นร้อยละ 10 จากประชากรที่เหลือ ซึ่งได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 64 ราย รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 124 ราย

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ตัวแปรอิสระและตัวแปรตามที่นำมาศึกษา ได้แก่

1. ตัวแปรอิสระ(Independent Variables) ประกอบด้วย ปัจจัยทางด้านลักษณะพื้นฐาน เศรษฐกิจ สังคม และการปฏิบัติของเกษตรกร จำนวน 15 ปัจจัย ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปลูกมะม่วง อายุของสวน ความรู้เรื่องระบบเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับมะม่วง ทักษะคิดต่อระบบเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับมะม่วง รายได้จากการขายผลผลิตมะม่วง ขนาดพื้นที่ ปลูกมะม่วง จำนวนต้นมะม่วงที่ปลูก จำนวนแรงงาน แหล่งข้อมูลข่าวสาร การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ ส่งเสริม สถานภาพการเป็นผู้นำทางสังคม การเข้ารับการฝึกอบรม และ การปฏิบัติของเกษตรกร
2. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ การรับรองแหล่งผลิตของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วง ตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม ซึ่งแบ่งออกเป็น ฝัที่ผ่านการรับรองแหล่งผลิต และไม่ผ่านการรับรอง แหล่งผลิต

กรอบแนวความคิด

ตัวแปรอิสระ

(Independent Variables)

ตัวแปรตาม

(Dependent Variable)

ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล

- อายุ
- ระดับการศึกษา
- ประสบการณ์ในการปลูกมะม่วง
- อายุของสวน
- ความรู้เรื่องระบบเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับมะม่วง
- ทักษะดีต่อระบบเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับมะม่วง

ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ

- รายได้จากการขายผลผลิตมะม่วง
- ขนาดพื้นที่ปลูกมะม่วง
- จำนวนต้นมะม่วงที่ปลูก
- จำนวนแรงงาน

ปัจจัยทางด้านสังคม

- แหล่งข้อมูลข่าวสาร
- การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริม
- สถานภาพการเป็นผู้นำทางสังคม
- การเข้ารับการฝึกอบรม

ปัจจัยด้านการปฏิบัติของเกษตรกร

- การจัดการสุขลักษณะสวน
- การจัดการเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร
- การจัดการปัจจัยการผลิต
- การปฏิบัติและควบคุมการผลิต
- การบันทึกและควบคุมเอกสาร

การรับรองแหล่งผลิตของเกษตรกร
ผู้ปลูกมะม่วงตามระบบเกษตรดีที่
เหมาะสม

- ผ่านการรับรองแหล่งผลิต
- ไม่ผ่านการรับรองแหล่งผลิต

นิยามศัพท์

ระบบเกษตรดีที่เหมาะสม หมายถึง การผลิตที่ถูกต้องและเหมาะสม มีคุณภาพตรงตามมาตรฐานปลอดภัยและปลอดภัยต่อผู้บริโภค

เกษตรกรผู้ปลูกมะม่วง หมายถึง เกษตรกรที่ผลิตมะม่วงตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับมะม่วง ในอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

ความรู้เรื่องระบบเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับมะม่วง หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงในระบบการจัดการของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับมะม่วง

ทัศนคติต่อระบบของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับมะม่วง หมายถึง ความรู้สึกทางจิตใจของเกษตรกรที่มีต่อระบบเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับมะม่วง

การปฏิบัติของเกษตรกร หมายถึง การปฏิบัติของเกษตรกรในด้านการผลิตมะม่วงตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม

การผ่านการรับรองแหล่งผลิต หมายถึง การที่เกษตรกรสามารถปฏิบัติได้ตามเกณฑ์การผลิตพืช ของระบบเกษตรดีที่เหมาะสมได้อย่างครบถ้วน และได้รับใบรับรองจากกรมวิชาการเกษตร

ระดับการศึกษา หมายถึง ชั้นปีที่เกษตรกรได้ศึกษาจบจากโรงเรียน

รายได้จากการขายผลผลิตจากมะม่วง หมายถึง รายได้จากการขายผลผลิตมะม่วงในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา

ขนาดพื้นที่ปลูกมะม่วง หมายถึง จำนวนพื้นที่ปลูกมะม่วงของเกษตรกรที่ได้แจ้งไว้ตอนเข้าร่วมโครงการผลิตมะม่วงตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม

แหล่งข้อมูลข่าวสาร หมายถึง ช่องทางการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตมะม่วงตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม เช่น จากวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วารสาร เป็นต้น

การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริม หมายถึง การติดต่อ หรือได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการผลิตมะม่วงตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม จากเจ้าหน้าที่เกษตร

สถานภาพการเป็นผู้นำทางสังคม หมายถึง สถานภาพ การเป็นผู้นำหรือเคยเป็นผู้นำของเกษตรกร เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน เป็นต้น

การเข้ารับการฝึกอบรม หมายถึง จำนวนครั้งที่เกษตรกรเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตมะม่วงตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม